

3. VE ŠKOLNÍCH LAVICÍCH (17. STOLETÍ, ZAČÁTEK 18. STOLETÍ)

Po skončení třicetileté války došlo v českých zemích k **úpadku školství**. Většina škol na venkově byla zrušena. Vrchnosti se nestaraly o vzdělávání svých poddaných. U obyvatelstva začala převládat **negramotnost***.

Jan Amos Komenský – „učitel národů“

V tomto období přišel vynikající český vzdělanec **Jan Amos Komenský** s návrhem na převratné změny ve způsobu vyučování.

Navrhoval, aby do školy chodili chlapci i dívky. Děti se měly zpočátku učit v mateřském jazyce, aby všemu rozuměly. Vyučování mělo být názorné. Učit se mělo pomocí modelů nebo obrázků. Děti neměly být trestány bitím.

Dodnes se ve školách na celém světě učí podle jeho názorů. Proto bývá Komenský často nazýván „**učitelem národů**“.

Jan Amos Komenský
(portrét od rytce Václava Hollara)

Zamyslete se nad větou J. A. Komenského:

„Pojď sem, dítě, uč se moudrým býti.“

Dokážete vysvětlit, co tím chtěl vyjádřit? Pokuste se tuto větu rozvést o své myšlenky.

- Ⓩ *Jan Amos Komenský se narodil 28. března 1592 v měšťanské rodině v Uherském Brodě na východní Moravě. Do školy chodil v Přerově, pak studoval na univerzitách v Německu. Po návratu učil na školách založených jednotou bratrskou**. Stal se také posledním biskupem jednoty bratrské. Jako nekatolík se po bitvě na Bílé hoře nějakou dobu skrýval, nakonec **musel odejít ze země**. Dlouhá léta žil, učil a psal v polském městě Lešně. Procestoval téměř celou nekatolickou Evropu. Působil hlavně v Uhrách, ve Švédsku a v Anglii. Poslední léta svého života prožil v **Nizozemí**, kde také v roce 1670 zemřel a je zde i pochován.*

Komenský poznal hrůzy třicetileté války. Navrhoval, aby bylo ve světě odstraněno násilí mezi národy a lidé mohli žít bez válek. Chtěl mít všude na světě mír, v němž by si lidé vzájemně pomáhali. Doufal v lepší svět. Tuto víru vyjádřil slovy:

„*Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lide český!*“

Který český král vládnoucí po husitských válkách se snažil o udržení míru v Evropě?

Mezipředmětové vztahy

Český jazyk: Pracujte s Čítankou 5 nově, str. 98 (Stůl Komenského, Oldřich Sirovátka). Přečtěte si text a odpovězte na otázky: Kde se prý schovával a psal Jan Amos Komenský? Proč se musel Komenský skrývat? Znáte jiné osobnosti, které byly donuceny žít ve vyhnanství?

Zeměpis: Pracujte s učebnicí Vlastivěda 5, Česká republika jako součást Evropy, str. 30, 32. Na mapách krajů si ukažte, kde se Jan Amos Komenský narodil a kde v dospělosti působil.

Učitel: *Pojď sem, dítě, uč se moudrým býti.*

Dítě: *Co jest moudrým býti?*

Učitel: *Vše, co potřebné jest, dobře znáti, dobře dělati, dobře vysloviti.*

Ukázka z knihy J. A. Komenského *Orbis pictus* (Svět v obrazech)

* *Negramotnost* – neznalost čtení a psaní.

** *Jednota bratrská* – nekatolická církev v českých zemích.

PT Existují ještě země, kde jsou lidé negramotní?